

Wyrok z dnia 24 października 2000 r., V CKN 136/00

1. Rozpoznając zarzuty od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla, sąd może uwzględnić tzw. stosunek podstawowy, nie ma jednak obowiązku działać w tym zakresie z urzędu.

2. Adnotacja zamieszczona na odwrocie weksla *in blanco* nie stanowi jego treści, może natomiast wskazywać, które z kilku porozumień wekslowych stanowi podstawę wypełnienia weksla.

Przewodniczący: Sędzia SN Lech Walentynowicz

Sędziowie SN: Stanisław Dąbrowski, Elżbieta Skowrońska-Bocian

(sprawozdawca)

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w dniu 24 października 2000 r. na rozprawie sprawy z powództwa Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej „I.” w W. przeciwko Bogdanowi S., Mariuszowi P., współnikom spółki cywilnej „P.” w K.K. o zapłatę, na skutek kasacji powoda od wyroku Sadu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 kwietnia 1998 r.

oddalił kasację.

Uzasadnienie

(...) Powodowa Spółdzielnia posiadała weksel *in blanco* wystawiony przez pozwanych na zabezpieczenie wykonania zobowiązania. Ze wzmianki zamieszczonej na jego odwrotnej stronie wynikało, że odnosi się on do umowy wekslowej z dnia 17 grudnia 1993 r.

Sąd pierwszej instancji, rozpoznając zarzuty pozwanych od wydanego na podstawie weksla nakazu zapłaty, uznał, że adnotacja na wekslu nie stanowi jego treści, podlega natomiast ocenie jako dowód indywidualizujący umowę wekslową związaną z wekslem. Żadna z umów wekslowych nie zawiera danych odnoszących się wyraźnie do weksla dołączonego do pozwu. Na powódce ciążył zatem

obowiązek wykazania, że weksel *in blanco* powinien zostać wypełniony zgodnie z umową z dnia 15 października 1993 r., a nie z dnia 17 grudnia 1993 r. W sytuacji, gdy wzmianka na wekslu przeczy jego tożsamości z umowy wekslowej z dnia 15 października 1993 r., uzupełnienie go według tej umowy nie znajduje uzasadnienia, w związku z czym powództwo zostało oddalone jako nie udowodnione.

Apelację powódki Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił wyrokiem z dnia 17 kwietnia 1998 r., dzieląc stanowisko Sądu pierwszej instancji.

W kasacji powódki opartej na obu podstawach zarzucono naruszenie art. 232 i 496 k.p.c. oraz art. 6 k.c. w związku z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282 – dalej "Pr.weksl.")

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy odnieść się do twierdzeń przedstawionych w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 393¹ pkt 2 k.p.c.). Skarżący upatrywał naruszenia art. 496 k.p.c. w tym, że Sąd Wojewódzki, rozpoznając zarzuty od nakazu zapłaty, nie stwierdził, czy stosunek cywilnoprawny łączący strony uzasadnia uchylenie nakazu zapłaty. Innymi słowy, powódka podnosiła, że Sąd powinien rozpoznać sprawę nie tylko w odniesieniu do obowiązku zapłaty sumy wekslowej, ale – po stwierdzeniu nieważności weksla – także w odniesieniu do obowiązku odszkodowawczego wynikającego z niewykonania przez pozwanych obowiązków wynikających z umów łączących strony.

Twierdzenie to jest chybione. Sąd rozpoznający zarzuty od nakazu zapłaty, który został wydany na podstawie weksla, może uwzględnić tzw. stosunek podstawowy, a więc ten stosunek zobowiązaniowy, w związku z którym weksel został wystawiony. Może to jednak uczynić jedynie wówczas, gdy strona zainteresowana przeniesieniem sporu na taką płaszczyznę podejmie stosowne czynności. Sąd nie ma obowiązku działać w tym zakresie z urzędu. Zarzuty naruszenia art. 232 zdanie drugie oraz art. 496 k.p.c., są zatem pozbawione podstaw.

W tej sytuacji ocena zasadności zarzutu naruszenia prawa materialnego musi zostać dokonana na podstawie stanu ustalonego w sprawie, z którego wynika, że przedstawiony przez powódkę weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem. Oznacza to, że powódka nie miała upoważnienia do uzupełnienia weksla *in blanco* i tak uzupełniony weksel nie może stanowić podstawy zgłoszonego żądania. Powołanie się w tej sytuacji na naruszenie art. 10 Pr.weksl.

oraz art. 6 k.c. nie jest do końca zrozumiałe. Artykuł 6 k.c. określa w sposób generalny rozkład ciężaru dowodu. Skoro zatem powodowa Spółdzielnia powołuje się na to, że weksel mógł zostać uzupełniony zgodnie z umową z dnia 15 października 1993 r. (mimo istnienia wzmianki na odwrocie weksla, wiążącej go z umową z dnia 17 grudnia 1993 r.), to jest to okoliczność, z której wywodzi ona skutki prawne. Zgodnie zatem z treścią art. 6 k.c. na niej spoczywa ciężar dowodu wykazania wskazanej okoliczności.

Artykuł 10 Pr.weksl. reguluje natomiast możliwość podniesienia przez dłużnika wekslowego zarzutu, że weksel został uzupełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Uzupełnienie weksla niezgodnie z porozumieniem co do zasady pozostaje bez wpływu na istnienie i ważność zobowiązania wekslowego. Prawo wekslowe dopuszcza jednak w określonych sytuacjach podniesienie przez dłużnika wekslowego stosownego zarzutu, prowadzące go do wyłączenia jego odpowiedzialności z weksla.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy art. 10 Pr.weksl. nie został naruszony z dwóch powodów. Po pierwsze, nie znajduje on zastosowania w sytuacji, gdy weksel pozostaje w posiadaniu remitenta i nie został zbyty innej osobie. Po drugie, nawet gdyby art. 10 Pr.weksl. miał w sprawie zastosowanie, to dłużnicy wekslowi (pозwani) wykazali, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem. Powołali się oni bowiem na wzmiankę zamieszczoną na odwrocie weksla, która stanowi, jak wskazały trafnie Sady orzekające, dowód takiej niezgodności. Dowodu tego powódka nie zdołała obalić. Z tych zatem względów także zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego nie znajdują uzasadnienia.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił kasację jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw (art. 393¹² k.p.c.).